

Nationalregnskab 2. kvartal 2009

Nye tal viser dyb nedtur i dansk økonomi

Nationalregnskabstallene for 2. kvartal 2009 viste et historisk fald i den økonomiske aktivitet. Vejen tilbage til normalsituationen i dansk økonomi tegner derfor meget langstrakt, hvilket også gør, at der går lang tid, før vi kan forvente en vending på det danske arbejdsmarked.

af Stud. polit. **Jeppe Druedahl**

Chefanalytiker **Frederik I. Pedersen**

30. september 2009

Analysens hovedkonklusioner

- BNP-væksten er foreløbig opgjort til minus 2,6 pct. målt i forhold til 1. kvartal 2009. Det er det største kvartalsvise fald i BNP siden 1976.
- På nær det offentlige forbrug faldt alle efterspørgselskomponenter i 2. kvartal 2009. Tallene viser, at den indenlandske efterspørgsel er meget hårdt ramt, hvilket bl.a. viser sig ved, at importen er faldet betydeligt mere end eksporten det seneste år.
- Beskæftigelsen faldt med 14.000 personer fra 1. til 2. kvartal 2009. Det dækker over et fald i den private beskæftigelse på 20.000 personer og en stigning i den offentlige beskæftigelse på 6.000 personer. Beskæftigelsen i den private sektor er faldet med ca. 90.000 personer siden toppen sidste år, hvormed knap halvdelen af beskæftigelsesfremgangen fra det seneste opsving er forsvundet igen.
- Selvom der kan være usikkerhed i tallene, og vi får en vækstmæssig modkorrektion i 2. halvår, ændrer det ikke på, at dansk økonomi står i en ekstra ordinær dårlig vækstsituation. Selv med normal vækst de to sidste kvartaler af 2009 falder BNP i år samlet med mere end 4½ pct. – det største fald siden 1930'erne.
- Står væksttallene til troende, eller kommer der ikke en kraftig modkorrektion af væksttallene senere, må vi forvente yderligere massive fald i den danske beskæftigelse de kommende kvartaler.
- Tallene øger behovet for en vækstpakke med offentlige investeringer.

Kontakt

Chefanalytiker
Frederik I. Pedersen
Tlf. 33557712
Mobil 28424272
fip@ae.dk

Presseansvarlig
Janus Breck
Tlf. 33 55 77 25
Mobil 40 61 34 38
jb@ae.dk

Lang vej tilbage for dansk økonomi

Vækstkrisen rasede ifølge nationalregnskabet voldsomt i dansk økonomi i 2. kvartal 2009. BNP faldt med hele 2,6 pct. sammenlignet med 1. kvartal 2009. Vi skal tilbage til 1976 for at finde et tilsvarende fald i det kvartalsvise BNP. BNP ligger nu hele 5,3 pct. lavere i 1. halvår 2009 sammenlignet med 1. halvår 2008. De positive vækstsignaler, der er kommet fra flere andre lande i 2. kvartal 2009, genfindes altså på ingen måde for dansk økonomi.

Det kan ikke afvises, at tallene er påvirket af de udskudte momsindbetalinger fra virksomhederne, påskens placering eller andre tekniske forhold. Men selv markante revisioner eller senere markante modkorrektioner af tallene vil ikke ændre billedet af, at dansk økonomi er i dyb krise.

Udviklingen BNP i 1. halvår 2009 har været markant dårligere end vurderet ud fra de økonomiske indikatorer. Vi kommer derfor til at nedjustere vores vækstsikrighed for 2009 ganske markant. Det er ikke umuligt, at der kan komme pæn vækst i 2. halvår 2009, hvis virksomhederne bremser lagernedbrydningen eller begynder at opbygge lagre igen. Men det betyder ikke, at det reelt går bedre med efterspørgslen. De indikatorer vi har for 2. halvår 2009 peger ikke på nogen nævneværdig fremgang i dansk økonomi. Selv med "normal" vækst på ½ pct. per kvartal de sidste to kvartaler af 2009 får vi et BNP-fald i år på 4,7 pct. Det er en historisk voldsom nedgang i BNP, der understreger, at dansk økonomi befinder sig i en dyb krise.

Tabel 1 viser hovedtallene fra de nye nationalregnskabstal samt AEs prognose for hele 2009.

Tabel 1. Nationalregnskabstal			
	1. kv. 2009 - 2. kv. 2009	1. halvår 2008 - 1. halvår 2009	AE 2008-2009
Privat forbrug	-0,3	-7,0	-2,8
Offentligt forbrug	0,5	2,7	1,3
Boliginvesteringer	-7,9	-18,1	-9,5
Maskininvesteringer, software mv.	-13,8	-9,5	-7,0
Bygninger og anlæg ex. bolig	-3,5	-6,2	-6,0
Lagerinv. inkl. diskrepans ¹⁾	0,1	-1,9	0,0
Eksport	-4,5	-10,2	-6,7
- varer	-3,4	-12,3	-8,9
Import	-3,9	-13,9	-6,2
- varer	-4,4	-16,7	-8,7
BNP	-2,6	-5,3	-3,1
Ændret beskæftigelse	-14,0	-54,0	-83,1
Ændret arbejdsstyrke	2,8	-20,0	-26,1

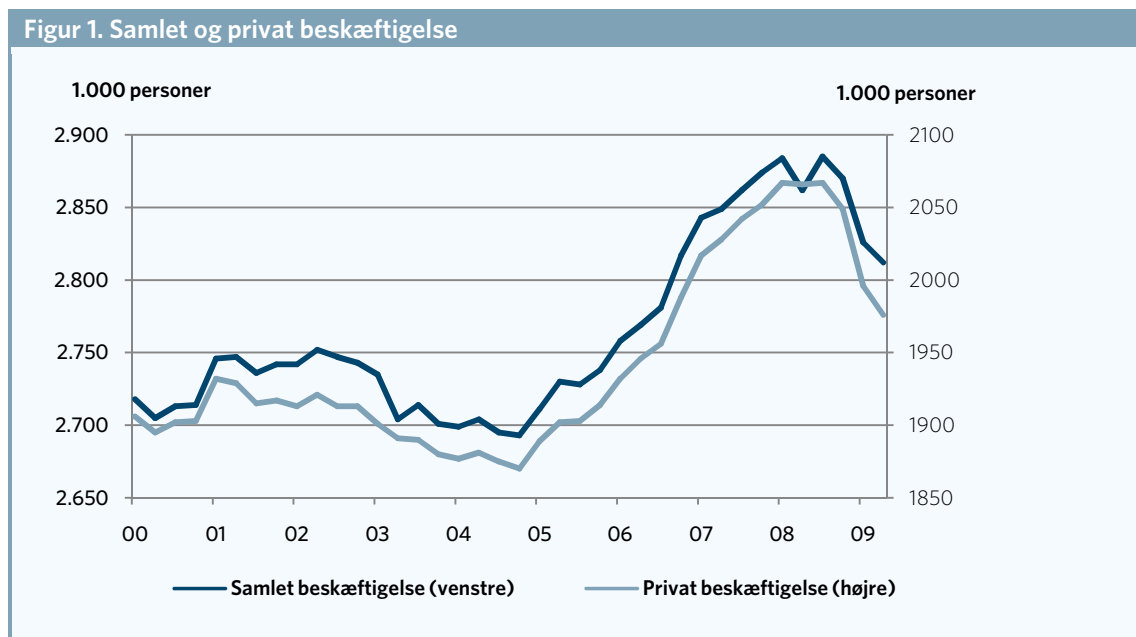
Anm.: De første søjler er baseret på sæsonkorrigerede tal.

¹⁾ Bidrag til BNP-væksten.

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Beskæftigelsen faldt med 14.000 personer fra 1. til 2. kvartal 2009. Det dækker over et fald i den private beskæftigelse på 20.000 personer og en stigning i den offentlige beskæftigelse på 6.000 personer. Beskæftigelsen er samlet frem til og med 2. kvartal 2009 faldet 72.000 personer siden toppunktet i 2008. Alene i den private sektor har der været tale om et fald siden toppunktet på godt 90.000 personer. Dermed er knap halvdelen af beskæftigelsesfremgangen i den private sektor fra det seneste opsving forsvundet igen.

Figur 1 viser beskæftigelsesudviklingen i henhold til nationalregnskabet samlet og for den private sektor.

Kilde: Danmarks Statistik og AE.

I lyset af den kraftige nedgang i den økonomiske aktivitet tegner nedgangen på arbejdsmarkedet ikke synderlig voldsom i 2. kvartal 2009. Står væksttallene til troende, eller kommer der ikke en kraftig modkorrektion af væksttallene senere, må vi forvente yderligere store fald i den danske beskæftigelse de kommende kvartaler.

Den indenlandske efterspørgsel er hårdt ramt

Som det fremgår af tabel 1, faldt alle efterspørgselskomponenter på nær det offentlige forbrug i 2. kvartal 2009. Investeringsposterne og især maskininvesteringerne mv. er faldet meget voldsomt, og også langt mere end forventet i vores seneste prognose. Noget af faldet i maskininvesteringerne skal ses i sammenhæng med et bortfald af investeringer i boreplatforme, skibe eller fly, der trak op i første kvartal 2009.

De offentlige investeringer er kun vokset svagt i starten af 2009 og ligger kun 3,3 pct. højere i 1. halvår 2009 sammenlignet med 1. halvår 2008. Der er ifølge regeringen ellers blevet fremrykket offentlige investeringer i trafik, ligesom det kommunale anlægsloft er blevet hævet 2 mia.kr. i 2009 for at bekæmpe den økonomiske krise. Ifølge regeringen ventes de offentlige investeringer at vokse med 15 pct. i 2009. Med de nuværende nationalregnskabstal kræver en opfyldelse af dette mål en gennemsnitlig

vækstrate på 11 pct. per kvartal i de offentlige i begge de to sidste kvartaler af 2009. Der er tale om en voldsom aktivitetsfremgang på denne front.

Det private forbrug faldt som ventet en smule i 2. kvartal, og lå hele 7 pct. lavere i 1. halvår 2009 sammenlignet med 1. halvår 2008. Der har været tale om en større nedgang end ventet. Vi tror stadig, der kommer fremgang i det private forbrug igen i 2. halvår 2009, men vi har endnu til gode at se beviser på, at der tale om en andet en svag fremgang.

Lagrene bidrog ikke til væksten i 2. kvartal 2009. Der er stadig tale om, at virksomhederne nedbryder lagre, men ikke i noget større omfang end i 1. kvartal 2009. Informationerne fra Danmarks Statistiks "Lagerværdistatistik for industri og engroshandel" viste ellers i 2. kvartal 2009 det største fald i engros- og industrilagre siden 1987 og et betydelig større fald end i 1. kvartal 2009. Når det er sagt, så har nedbrydningen af lagre i de danske virksomheder trukket voldsomt ned i væksten i 1. halvår 2009 med hele 2 pct.enheder sammenlignet med samme periode 2008. Vi må forvente, at lagernedbrydningen tager af igen, at lagerinvesteringerne bliver mindre negative og på et tidspunkt vendes til positiv igen. Men om det sker i 2. halvår 2009 eller først senere, og i hvor stort omfang det sker, er højst usikkert.

De informationer, vi har fra industriens konjunkturbarometer vedrørende lagre, peger umiddelbart på fortsat lagernedbrydning i 3. kvartal 2009.

Eksporten fortsatte også med at falde kraftigt i 2. kvartal 2009. Det gælder både eksporten af varer, men især af tjenester. Importen faldt også kraftigt i 2. kvartal 2009 men lidt mindre end eksporten, hvorfor udenrigshandlen samlet har trukket lidt ned i væksten i 2. kvartal 2009. Sammenholdes 1. halvår 2009 med 1. halvår 2008 er importen dog faldet markant mere end eksporten, hvorfor udenrigshandlen under ét har trukket markant op i BNP. Udviklingen i importen afspejler den voldsomme nedgang i den indenlandske efterspørgsel i form af privat forbrug og investeringer.

Alt i alt står det klart, at der er tale om en bred nedgang i økonomien, der ikke kun har rod i eksporten. Det private forbrug og ikke mindst bolig- og erhvervsinvesteringerne er ramt af et markant tilbageslag.

Hele den privat hårdt ramt af nedgangen på det danske arbejdsmarked

Den samlede beskæftigelse faldt med 14.000 personer fra 1. til 2. kvartal 2009 (sæsonkorrigeret). Den gennemsnitlige arbejdstid (præsterede arbejdstimer per beskæftiget) er meget overraskende igen steget. Det er umiddelbart svært at forstå.

Tabel 2 viser beskæftigelsesudviklingen på hovederhverv. Som det fremgår, har krisen ramt bredt.

Hårdest ramt det seneste kvartal målt i personer er Industri mv. samt Handel mv., Transport og kommunikation. Her er beskæftigelsen faldet med mere end 10.000 personer. Bygge- og anlæg har kun haft et mindre fald i beskæftigelsen det seneste kvartal på 3.000 personer. Udviklingen her må dog ses i sammenhæng med et markant fald i 1. kvartal på hele 15.000 personer. Der har ifølge nationalregnskabet været beskæftigelsesmæssig fremgang inden for Finansiering og forretningsservice mv. samt Offentlige og personlige tjenester. Det sidste afspejler i høj grad fremgang i den offentlig sektors beskæftigelse (offentlige forvaltning og service).

Tabel 2. Erhvervsbeskæftigelse

	2009K1- 2009K2	1. halvår 2008 - 1. halvår 2009	1. halvår 2008 - 1. halvår 2009 (pct.)
I alt	-14,0	-54,0	-1,9
Landbrug mv.	-1,0	-1,0	-1,2
Industri mv.	-12,0	-30,0	-7,2
Bygge- og anlæg	-3,0	-19,0	-10,0
Handel mv., transport og kommunikation	-10,0	-26,5	-3,5
Finansiering og forretningsservice mv.	1,0	-4,5	-1,0
Offentlige og personlige tjenester	10,0	27,0	2,8
Offentlig forvaltning og service (memopost)	6,0	26,5	3,3
Privat sektor (markedsfølsomt)	-20,0	-80,5	-3,9

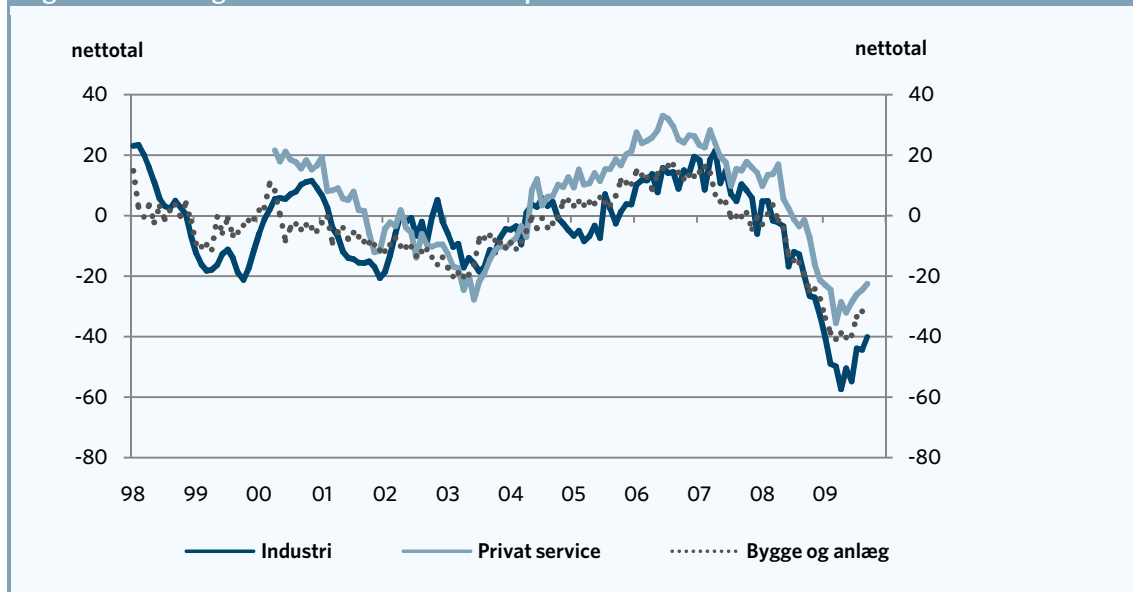
Anm.: Sæsonkorrigeret. Beskæftigelsesopgørelsen er eksklusive personer på orlov. Afrunding gør, at summen ikke nødvendigvis passer med totalen.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Sammenlignes 1. halvår 2009 med samme periode 2008 har alle private erhverv oplevet beskæftigelsesmæssig tilbagegang. Det offentlige har oplevet relativ stor fremgang, der dog skal ses i sammenhæng med strejken i den offentlige sektor i 2. kvartal sidste år. Som det fremgår, er bygge- og anlægssektoren ramt hårdest, når vi måler på den procentvise udvikling. Herefter kommer Industrien og Handel mv., Transport og kommunikation.

Beskæftigelsesindikatorerne for de tre private hovederhverv peger på fortsat stor beskæftigelsesnedgang i 3. kvartal 2009. Styrken i faldet synes dog at være taget noget af sammenlignet med situationen i 1. halvår 2009. Det viser figur 2.

Figur 2. Beskæftigelsesindikatorer for de tre private hovederhverv

Anm.: Beskæftigelsesindikatoren afspejler virksomhedernes vurdering af udviklingen i måneden og de foregående to måneder.

Kilde: Danmarks Statistik og AE.

Nye vækstpakker efterlyses

De nye nationalregnskabstal understreger den alvorlige situation, dansk økonomi befinder sig i. Vi står i den største vækstkrise i nyere tid. AE og De Økonomiske Vismænd har gennem længere tid anbefalet, at man tog yderligere initiativer for at bekæmpe den økonomiske nedtur. Det er sket ved at foreslå ekstra offentlige investeringer i 2010 for 10 mia.kr.

Regeringen har afvist dette ønske og vil hellere se tiden an. Nu har vi informationer, der viser, at det går endnu værre, end hvad selv de mest pessimistiske prognoser har peget på. Det kalder på handling, og der kan endda blive behov en større indsats.